

سرشناسه:	محمدی، خلیل، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور:	زهردهی دم کهل: کردی: بهروردکاری دهربره‌ی وینکچوونی بهندی پیتشین، قسه‌ی نعتیق و واتهی به توتکیلی کوردی، فارسی و تورکی همانندی و یکسانی امثال و حکم در زیانه‌ی کوردی، فارسی و تورکی / خلیل محمدی
مشخصات نشر:	سنندج: دانشگاه کردستان، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری:	۲ جلد: مصور، جدول.
شابک:	دوره: ۹-۶۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸، ج ۱: ۱-۷۲-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸، ج ۲: ۲-۷۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت:	چند زیانه
عنوان دیگر:	بهروردکاری دهربره‌ی وینکچوونی بهندی پیتشین، قسه‌ی نعتیق و واتهی به توتکیلی کوردی، فارسی و تورکی
عنوان دیگر:	همانندی و یکسانی امثال و حکم در زیانه‌ی کوردی، فارسی و تورکی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های کردی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های فارسی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های ترکی
شناسه افزوده:	دانشگاه کردستان
رده بندی کنگره:	۱۳۹۴ م ۳ ۲۲۵۶/PIR
رده بندی دیویی:	۳۹۸/۹۹۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی:	۳۶۷۳۷۴۱

زهردهی دم کهل

(دوو بهرگی) - (بهرگی یه کهم)

خلیل محمدی

نمونه‌خوان: نجم‌الدین براخاصی

صفحه‌آرایی: شایان کتاب

طراحی جلد: شعیب مکتب‌داری

ناظر چاپ: شوان طاهری

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۴ - اول

شابک: ۱-۷۲-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸

شابک دوره: ۹-۶۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸

انتشارات: دانشگاه کردستان - سنندج

مرکز پخش: سنه - کانی کتیب

+۹۸ ۸۷ ۳۳۱۲۵۲۵۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه - قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

پیشکش:

به گیانی پاکي ئهوانه‌ی خوشمان ئهویستن و ئیستا له ناومانانین

به یادی:

دایکی نوکته‌زانم حاجی ستاره و برای دلسۆزم حاجی سالح

مقدمه

همانندی و یکسانی امثال و حکم در زبان‌های کردی، فارسی و ترکی

امثال و حکم (پندها):

امثال و حکم که از این پس با نام پندها از آن نام برده می‌شود یکی از باارزش‌ترین و عامه‌پسندترین شاخه‌های ادب گفتاری و نوشتاری است که از زمان‌های باستان برای نسل‌های کنونی به یادگار مانده و در طول تاریخ بر غنای آن افزوده شده‌است.

پندها عبارتند از یک جمله کوتاه یا بلند و حتی در برخی از موارد یک کلمه که نشان‌دهنده‌ی زوایای تاریک و روشن سرگذشت انسان‌هاست و چگونگی گذران زندگی و تجربیات آن‌ها را در گذر زمان را پیش روی نسل کنونی و آینده می‌گذارد.

ویژگی برجسته این شاخه از ادب سادگی و عامه‌فهم بودن آن از سوی قشرهای مختلف جامعه می‌باشد.

عامل و منشاء به وجود آمدن پندها و نکته‌ها مناسبات اجتماعی و اقتصادی و رویدادهای تلخ و شیرین زندگی فردی و اجتماعی، شادی‌ها، تلخ‌کامی‌ها، نامرادی‌ها و گرفتاری‌های روزمره‌ای که انسان‌ها در طول حیات خود با آن روبرو بوده‌اند می‌باشد. به همین دلیل بهره‌گیری، درس گرفتن و چراغ راه قراردان آن‌ها که حاصل صدها سال تجربه‌اندوژی گران‌بهای نسل‌های گذشته‌اند می‌تواند گره‌گشای بسیاری از مسائل پیش روی نسل کنونی باشد.

دلایل اصلی تحقیق و بررسی

الف: درهم‌تنیدگی سرنوشت و وابسته بودن زندگی و مناسبات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اقوام گوناگونی که در چهارچوب کشور پهناور ایران در کنار هم زندگی می‌کنند بستری ایده‌آل برای تحقیق و بررسی در زمینه همانندی و یکسانی امثال و حکم (پندها)ی آنان را با یکدیگر فراهم کرده‌است.

همچنان‌که اشاره شد این بخش از شاخه ادب گفتاری ماحصل زندگی و چکیده رویدادها و به سرآمدهای اقوام و ملت‌ها در گستره تاریخ بوده و جام جهان‌نمای شیوه زندگی و در کنار هم زیستن آن‌ها می‌باشد.

بیت پیشرفت لحظه به لحظه و یا در حقیقت جهش تکنولوژی سبب سهولت زندگی گردیده و راه‌های حل مشکلات پیش روی فردی و جمعی و دسترسی آنی و گسترده به اطلاعات را هموار ساخته است. این پیشرفت و جهان‌شمولی آن آفتی است که به جان اصالت فرهنگی در تمام زمینه‌ها اقتضاست و در آینده‌ای نزدیک آن را به نابودی خواهد کشاند.

این گفته استاد ادیب کرد زنده‌یاد علالدین سجادی بسیار به جا است که می‌گوید: **دلیل ماندگاری امثال و حکم تا به امروز بی‌سواد بودن است.** هرچند این حقیقت را نمی‌توان انکار کرد که در چند دهه اخیر و پس از گسترش مراکز تحصیل و افزایش دانش‌آموختگان، تلاش‌های ارزنده‌ای برای گردآوری پندها از سوی افراد دلسوز و فرهنگ‌دوست به عمل آمده‌است و بخش بسیار بزرگی از این میراث فرهنگی از خطر نابودی رسته‌است اما دیگر به ندرت شاهد توجه و به‌کارگیری این امثال از سوی نسل جوان هستیم و دیری نخواهد پایید که این گنجینه را باید فقط در کتابخانه‌ها جستجو کرد.

در حال حاضر جهان و به طور خاص جهان سوم درگیر استفاده ناصحیح و افراطی از تکنولوژی پیشرفته کنونی است. پدیده‌ای که نه تنها فرهنگ سنتی بلکه بنیاد خانواده را نیز به نابودی خواهد کشاند.

جگونی آغاز تحقیق و بررسی

عنوان کودکی و نوجوانی و تا حدودی جوانی من و افراد هم‌سن و سالم به زمان همزیستی سلامت‌آمیز انسان‌ها و احترام به سنت‌ها و ارزش‌های مردمی برمی‌گردد. زمانی که در شهر کوچک زادگاهم پناه درد و غم و شادی مشترک بود. زمانی که عزای همسایه و هم‌شهری عزای تمام شهر و تکی و سوز نیز، دوره‌ای که کسی در حسرت زندگی دیگری پیر نمی‌شد و هدف رسیدن به مادیات سبب دشمنی و کینه‌توزی نمی‌گردید. هرکس به هرچه که داشت قانع بود و همین قناعت جایی برای حالت نمی‌گذاشت. در آن بهشت کوچک و سرسبز سرگرمی‌های کوچکی وجود داشت که مهمترین آن‌ها جمع شدن دور هم به هر مناسبتی بود.

تراستین دلیل برای شاد بودن و خندیدن به ریش روزگار و نه به ریش یکدیگر چندان سخت نبود. در گرد هم آمدن‌ها زبان گفتگو زبان توده بود که سرشار از رد و بدل کردن ضرب‌المثل و نکته و پندهای بود که هر فردی برای به کرسی نشاندن مدعای خود چپ و راست و در جای خود از آن‌ها بهره می‌گرفت.

زبان مردمی سرشار از این شاخه از ادب گفتاری بود و در حقیقت پندها اساس هر نوع محاوره‌ای بودند. من نیز همانند سایر هم‌سالان خود خوشبختی زندگی در این گردهمایی‌ها و جمع‌های صمیمی را داشتم و این سعادت نصیب شده بود که همانند آن‌ها فکر کنم و به همان شیوه و زبان افکارم را بیان نمایم.

از سال ۱۳۴۶ هجری خورشیدی با بهره‌گیری از عوامل زمان و مکان و مناسبات گرم جامعه محل زندگی‌ام به صورت تفریحی شروع به گردآوری و ثبت پندها نمودم. در آغاز به نوشتن آن‌ها بسنده

کردم. بعد از مدتی برای هر ضرب‌المثل فیش جداگانه‌ای به روش خودم تهیه کرده و مفهومی فارسی هر یک را در فیش مربوطه یادداشت می‌کردم.

این کار آغازی شد برای تحقیق در مورد شباهت‌های فراوان این شاخه از ادب گفتاری در زبان‌های کردی و فارسی. خوشبختانه برای به انجام رساندن این امر منابع زیادی نیز در دسترس بود که مهم‌ترین آن‌ها مکان‌های عمومی بودند.

من چهار سال تحصیلات دانشگاهی خود را در دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۳ به پایان رسانده‌ام و از سال ۱۳۷۶ نیز محل کارم در تبریز بود. نشست و برخاست و دوستی با هم‌دانشگاهی‌های و هم‌کارهای ترک زبان از تمام شهرهای آذربایجان و محبتی که ماحصل این دوستی‌ها بود باعث گردید که زبان و ادبیات و موسیقی ترکی را همانند زبان مادری خودم دوست بدارم. در سال ۱۳۸۲ در نمایشگاه کتابی در تبریز به سه کتاب ارزشمند زیر دست یافتم:

آتالار سوزونون انکشافی - محرم پریزاد ۱۳۸۰

آتالار سوزو - ابوالقاسم حسین زاده - ۱۳۸۱

تورکی دیلینده مثلر - علی اصغر مجتهدی چاپ سوم ۱۳۸۱

علاقه‌ام به فرهنگ ترکی موجب گردید با بهره‌گیری از کتاب‌های فوق در حد توانائی خود تحقیق در مورد همانندی امثال و حکم ترکی با فارسی و کردی را نیز آغاز نمایم.

کتاب پیش روی خواننده عزیز حاصل کار مستمر در طول ۴۸ سال است که به هزار و یک دلیل کمبودهای فراوانی در آن به چشم می‌خورد که مهمترین دلیل تنها بودن و نداشتن همکار در تألیف این کتاب است. امیدوارم این کتاب آغازی باشد برای کاری بااهمیت‌تر در این زمینه.

تاکنون بیش از نوزده هزار و هشتصد پند کردی، هفت هزار و پانصد پند فارسی و چهار هزار و پنجاه پند ترکی با هم مقایسه و در این کتاب آورده شده‌اند. برخی از پندها داستان خاص خود را دارند که دویست و هفتاد و سه داستان در این کتاب آورده شده‌اند.

قدرشناس همکاری آقایان دکتر عبدالله سلیمی معاونت پژوهشی و دکتر امید قادرزاده رئیس پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان در چاپ این اثر می‌باشم.

خلیل محمدی

آذر ماه ۱۳۹۴

زهردهی دهم کهل

به‌راوردکاری دهربارهی ویکچوونی

پهندی پیشینان، قسه‌ی نه‌سته‌ق و واتهی به توپکلی

کوردی، فارسی و تورکی

(به‌رگی دووهه‌م)

همانندی و یکسانی

امثال و حکم در زبانهای کوردی، فارسی و ترکی

خه‌لیل موحه‌مه‌دی

سرشناسه:	محمدی، خلیل، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور:	زهردهی دم کهل: کردی: بهروردکاری دهربارهی ویکیچوونی بهندی پیشینان، قسهی نهمستق و واتهی به توپکلی کوردی، فارسی و تورکی همانندی و یکسانی امثال و حکم در زبانهای کوردی، فارسی و تورکی / خلیل محمدی
مشخصات نشر:	سنندج: دانشگاه کردستان، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری:	۲ جلد: مصور، جدول.
شابک:	دوره: ۹-۶۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸؛ ج: ۱: ۱-۷۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸؛ ج: ۲: ۸-۷۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت:	چند زیانه
عنوان دیگر:	بهروردکاری دهربارهی ویکیچوونی بهندی پیشینان، قسهی نهمستق و واتهی به توپکلی کوردی، فارسی و تورکی
عنوان دیگر:	همانندی و یکسانی امثال و حکم در زبانهای کوردی، فارسی و تورکی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های کردی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های فارسی
موضوع:	ضرب‌المثل‌های ترکی
شناسه افزوده:	دانشگاه کردستان
رده بندی کنگره:	۱۳۹۴ م ۳ ۲۲۵۶/۲۲۵ PIR
رده بندی دیویی:	۳۹۸ / ۹۹۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی:	۳۶۷۳۷۴۱

زهردهی دم کهل

(دوو بهرگی) - (بهرگی دووهه‌م)

خلیل محمدی

نمونه‌خوان: نجم‌الدین براخاصی

صفحه‌آرایی: شایان کتاب

طراح جلد: شعیب مکتب‌داری

ناظر چاپ: شوان طاهری

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۴ - اول

شابک: ۸-۷۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸

شابک دوره: ۹-۶۳-۲۷۹۷-۹۶۴-۹۷۸

انتشارات: دانشگاه کردستان - سنندج

مرکز پخش: سنه - کانی کتیب

+۹۸ ۸۷ ۳۳۱۲۵۲۵۹